

POSTANOWIENIE

25 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Dawid Miąsik (przewodniczący)

SSN Władysław Pawlak

SSN Roman Trzaskowski (sprawozdawca)

na posiedzeniu niejawnym 25 listopada 2025 r. w Warszawie

na skutek skargi kasacyjnej M.Z.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z 30 grudnia 2019 r., VII AGa 309/19,

w sprawie z powództwa M.Z.

przeciwko Towarzystwu Ubezpieczeń spółce akcyjnej w W.

o zapłatę,

1. Stwierdza, że w związku z upływem okresu, na który wyznaczono SSN D. Miąsika do orzekania w Izbie Cywilnej Sądu Najwyższego bez jego zgody, skład tego Sądu wyznaczony do rozpoznania niniejszej sprawy nie jest prawidłowy z uwagi na niezgodność art. 35 § 3 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2021 r. poz. 154 ze zm.) – w zakresie wyznaczenia sędziego do orzekania w innej izbie bez jego zgody – z art. 178 ust. 1 w związku z art. 180 ust. 2 oraz art. 2 Konstytucji RP a także art. 45 ust. 1 Konstytucji RP i art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.).

2. Przedstawia akta sprawy Prezesowi Sądu Najwyższego kierującemu pracą Izby Cywilnej Sądu Najwyższego celem

wystąpienia do Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z wnioskiem o wyznaczenie SSN D. Miásika do rozpoznania sprawy II CSKP 976/22 za jego zgodą.

Władysław Pawlak Dawid Miásik Roman Trzaskowski

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 25 listopada 2025 r. Sąd Najwyższy stwierdził, że w związku z upływem okresu, na który wyznaczono sędziego Sądu Najwyższego D. Miásika do orzekania w Izbie Cywilnej Sądu Najwyższego bez jego zgody, skład tego Sądu wyznaczony do rozpoznania niniejszej sprawy nie jest prawidłowy z uwagi na niezgodność art. 35 § 3 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2021 r., poz. 154 ze zm.; dalej – „uSN”) – w zakresie wyznaczenia sędziego do orzekania w innej izbie bez jego zgody – z art. 178 ust. 1 w związku z art. 180 ust. 2 oraz art. 2 Konstytucji RP, a także art. 45 ust. 1 Konstytucji RP i art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.; dalej – „EKPCz”) oraz przedstawił akta sprawy Prezesowi Sądu Najwyższego kierującemu pracą Izby Cywilnej Sądu Najwyższego celem wystąpienia do Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego z wnioskiem o wyznaczenie sędziego Sądu Najwyższego D. Miásika do rozpoznania sprawy II CSKP 976/22 za jego zgodą.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zarządzeniem Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego nr 23/2023 z 15 lutego 2023 r. Sędzia Sądu Najwyższego Dawid Miásik został wyznaczony bez swojej zgody do orzekania w Izbie Cywilnej Sądu Najwyższego na czas określony od 1 kwietnia 2023 r. do 30 czerwca 2023 r. Jako podstawę prawną zarządzenia wskazano m.in. art. 35 § 3 uSN, zgodnie z którym „Sędzia może być wyznaczony przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego do udziału w rozpoznaniu określonej sprawy w innej izbie oraz, za zgodą sędziego, do orzekania na czas określony

w innej izbie. Wyznaczenie sędziego do orzekania w innej izbie, bez jego zgody, może nastąpić na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy w roku. Po upływie okresu wyznaczenia sędziego do orzekania w innej izbie, sędzia podejmuje czynności w sprawach przydzielonych mu w tej izbie do ich zakończenia.”.

Na podstawie tego przepisu sędzia może zostać wyznaczony do orzekania w innej izbie Sądu Najwyższego w jednej sprawie (jako członek składu orzekającego wspierający sędziego sprawozdawcę albo jako sędzia sprawozdawca) albo do rozpoznania nieokreślonej liczby spraw przydzielonych mu w okresie wyznaczenia do orzekania na czas określony (zarówno za zgodą, jak i bez zgody). Przepis nie określa żadnych przesłanek wyznaczenia do orzekania w innej izbie ani warunków, na jakich to orzekanie ma się odbywać, ani warunków wykonywania dotychczasowych obowiązków w izbie macierzystej w okresie wyznaczenia. Regulacji takich nie zawierają też inne przepisy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym ani przepisy rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 14 lipca 2022 r. - Regulamin Sądu Najwyższego (jednolity tekst: Dz. U. z 2024 r., poz. 806, dalej - „Regulamin SN”). Nie unormowano w nich też podstawy prawnej dla przydzielenia sędziemu spraw w innej izbie Sądu Najwyższego w okresie wyznaczenia.

W ocenie Sądu Najwyższego w niniejszym składzie art. 35 § 3 uSN, w zakresie w którym upoważnia Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego - bez jakichkolwiek przesłanek i warunków - do wyznaczenia sędziego Sądu Najwyższego do orzekania w innej izbie bez jego zgody na czas określony oraz nakłada na sędziego obowiązek podejmowania czynności w sprawach mu przydzielonych po upływie okresu wyznaczenia, jest sprzeczny z art. 178 ust. 1 w związku z art. 180 ust. 2 i art. 2 oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji RP i art. 6 ust. 1 EKPCz.

Zgodnie z art. 35 § 1 uSN sędzia obejmuje stanowisko w konkretnej izbie Sądu Najwyższego. Izba ta zostaje wskazana już na etapie udziału w procedurze konkursowej. Także uchwała KRS zawiera wniosek do Prezydenta RP o powołanie danej osoby na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego w konkretnej izbie tego Sądu. Jest to uzasadnione specyfiką Sądu Najwyższego jako organu sprawującego

nadzór nad działalnością orzecniczą sądów powszechnych według podziału przedmiotowego. Zakłada to specjalizację sędziów orzekających w Sądzie Najwyższym w określonych dziedzinach prawa, gdyż w przeciwnym razie nie jest możliwe sprawne i skuteczne wykonywanie zadań Sądu Najwyższego określonych w art. 183 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 1 pkt 1 uSN. Dlatego art. 35 § 2 uSN pozwala na przeniesienie sędziego do innej izby przez PPSN tylko za jego zgodą. Pamiętać przy tym należy, że wzajemna relacja między izbami Sądu Najwyższego, chociaż wchodzi one w skład tego samego, jednego Sądu Najwyższego, jest relacją zbliżoną do tej, która istnieje między dwoma różnymi sądami. Potwierdza to m.in. utrwalona praktyka przekazywania spraw między izbami Sądu Najwyższego na mocy postanowienia tego Sądu w razie stwierdzenia przez skład orzekający, że sprawa należy do właściwości innej izby Sądu Najwyższego niż izba, do której sprawa trafiła. Postanowienie takie zapada przy zastosowaniu art. 200 § 2 k.p.c. i jako orzeczenie Sądu Najwyższego jest wiążące dla organów tego Sądu (w tym Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego), eliminując przewidziany w art. 28 uSN sposób postępowania przewidziany na wypadek sporu kompetencyjnego między Prezesami Sądu Najwyższego co do właściwości Izb tego Sądu do załatwienia danej sprawy. Trzeba brać również pod uwagę fakt, że Prezesi Sądu Najwyższego kierujący pracami jego poszczególnych Izb, są - na gruncie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym - odpowiednikami prezesów odrębnych Sądów, czego potwierdzeniem jest nie tylko ustawowy zakres ich kompetencji, ale także stosowanie m.in. w stosunku do nich - w kwestiach nieuregulowanych w ustawie o Sądzie Najwyższym - z mocy art. 10 § 1 uSN Przepisów ustawy z 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jednolity Dz.U. z 2024 r., poz. 334 ze zm.), co obejmuje w szczególności art. 22b § 2 zdanie trzecie tej ustawy.

W rezultacie sędziowie poszczególnych Izb Sądu Najwyższego objęci są gwarancjami ochronnymi przewidzianymi w art. 180 Konstytucji RP.

Zdaniem Sądu Najwyższego w obecnym składzie, wyznaczenie sędziego do orzekania na czas określony w innej izbie Sądu Najwyższego bez jego zgody prowadzi do naruszenia zasady niezawisłości sędziów (art. 178 ust. 1 Konstytucji

RP), zasady nieprzenoszalności sędziów (art. 180 ust. 2 Konstytucji RP) oraz godności urzędu w zakresie warunków pracy.

Wyznaczenie takie skutkuje zmianą zakresu obowiązków sędziego Sądu Najwyższego. O ile za dopuszczalne można uznać wyznaczenie - za zgodą sędziego - do orzekania w konkretnej sprawie, ewentualnie także wyznaczenie do orzekania w konkretnej sprawie bez zgody sędziego, jeżeli sprawa ta mieści się w zakresie jego specjalizacji zawodowej ze względu na związki z materią należącą do właściwości izby w której objął stanowisko (z zastrzeżeniem, że - jak wskazano powyżej – ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym ani Regulamin SN nie zawierają podstawy prawnej do przydzielenia takiemu sędziemu sprawy do rozpoznania w charakterze sprawozdawcy), o tyle zmiana zakresu obowiązków polegająca na wyznaczeniu do rozpoznania spraw o przedmiocie, który do tej materii nie należy, narusza stabilność zawodową sędziego Sądu Najwyższego i nie pozwala wykorzystać wiedzy i kompetencji w sposób służący dobru wymiaru sprawiedliwości i zapewnieniu stronom prawa do sądu w ujęciu merytorycznym.

Ponadto, zgodnie z art. 180 ust. 2 Konstytucji RP, przeniesienie sędziego na inne stanowisko jest możliwe tylko w przypadkach określonych w ustawie. Tymczasem art. 35 § 3 uSN normuje jedynie kompetencję Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego do wyznaczenia sędziego do orzekania w innej Izbie Sądu Najwyższego, ale nie określa żadnych warunków ani przesłanek skorzystania z niej. Regulacja wynikająca z art. 35 § 3 uSN może prowadzić do wielokrotnego wyznaczenia tego samego sędziego Sądu Najwyższego do rozpatrywania szeregu spraw w innej izbie przez czas nieokreślony, skoro sędzia ma podejmować czynności w sprawach przydzielonych mu do orzekania w okresie wyznaczenia także po upływie okresu wyznaczenia. Ze względu na deficyt treści normatywnej przepis ten pozwala także na cykliczne wyznaczanie sędziego do orzekania w innej izbie na okres sześciu miesięcy po upływie kolejnych sześciu miesięcy orzekania w izbie macierzystej. Ma to taki sam efekt, jakby sędzia został na stałe przeniesiony do innej izby bez swojej zgody, do czego ani Konstytucja RP, ani przepisy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym nie upoważniają Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego. Łamie to zasadę nieprzenoszalności sędziów statuowaną w art. 180 ust. 2 Konstytucji RP ze względu na brak przesłanek

określających sytuację, kiedy oraz na jakich warunkach przedmiotowe wyznaczenie może nastąpić.

Co więcej, art. 35 § 3 uSN nie ogranicza uznaniowości Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, co pozwala mu na szykanowanie sędziego, który wydaje orzeczenia krytycznie oceniane przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, co z kolei godzi w zasadę niezawisłości sędziego określoną w art. 178 ust. 1 Konstytucji RP. Wyznaczenie do orzekania w innej izbie bez zgody sędziego narusza zasadę niezawisłości sędziowskiej, ponieważ może nakłaniać sędziego do podejmowania takich czynności orzeczniczych, które nie spotkają się z negatywną oceną Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego (na ryzyko takie wskazano w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 6 października 2021 r., C-487/19 W. Ż., EU:C:2021:798 w odniesieniu do przeniesienia między wydziałami tego samego sądu).

W dalszej kolejności Sąd Najwyższy w obecnym składzie uwzględnił, że wyznaczenie do orzekania w innej izbie bez zgody sędziego na czas określony na podstawie art. 35 § 3 uSN prowadzi do naruszenia prawa do sądu w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 6 ust. 1 EKPCz, ponieważ obniża ogólny standard prawa do sądu z perspektywy obywatela przez pominięcie aspektu kompetencyjnego. Sąd właściwie obsadzony to także sąd kompetentny w danej dziedzinie.

Ponadto przepis art. 35 § 3 uSN, w zakresie w jakim zawiera unormowania odnoszące się do różnych i wzajemnie wykluczających się sytuacji opisanych powyżej, narusza zasady poprawnej legislacji, a przez to art. 2 Konstytucji RP.

Sąd Najwyższy podziela stanowisko, zgodnie z którym zawarty w art. 35 § 3 zd. 3 uSN nakaz podejmowania przez sędziego Sądu Najwyższego wyznaczonego do orzekania w innej izbie tego Sądu – po upływie okresu tego wyznaczenia - czynności w sprawach przydzielonych mu w tej izbie do ich zakończenia odnosi się wyłącznie do wypadku, gdy wyznaczenie to nastąpiło za zgodą sędziego. Tylko taka wykładnia omawianego przepisu prowadzi do wyinterpretowania z niego normy zgodnej z art. 178 ust. 1 oraz art. 180 ust. 2 Konstytucji RP, ograniczając do minimum stopień ingerencji art. 35 § 3 uSN w zasadę niezawisłości sędziowskiej

i zasadę nieprzenoszalności sędziego. Za taką wykładnią przemawia również взгляд na znaczenie zgody sędziego na wyznaczenie go do orzekania w innej izbie. Zgoda taka sama w sobie stanowi przejaw takiego ograniczenia, a jej udzielenie przez sędziego na wyznaczenie do orzekania w innej izbie może uzasadniać również obowiązek dokonywania, po upływie okresu wyznaczenia, czynności w sprawach przydzielonych mu w wyznaczonej izbie do czasu ich zakończenia. Zdaniem Sądu Najwyższego w obecnym składzie, nakaz podejmowania przez sędziego czynności po zakończeniu wyznaczenia w przydzielonych mu sprawach do ich zakończenia zachowuje aktualność, gdy sędzia najpierw wyraził zgodę na wyznaczenie, a następnie ją wycofał (do czego jest w pełni uprawniony) przed zakończeniem wyznaczenia. Z przedstawionych powyżej względów spośród dwóch wariantów przejściowego wyznaczenia sędziego do orzekania w innej izbie przewidzianych w art. 35 § 3 uSN (wyznaczenie za zgodą sędziego i wyznaczenie bez zgody sędziego) za podstawowy uznać należy wariant wyznaczenia sędziego za jego zgodą i przyjmować, że to tylko w tym wariacie dopuszczalne jest nałożenie na sędziego powinności podejmowania czynności w przydzielonych mu sprawach po upływie czasu wyznaczenia do ich zakończenia.

Przepis art. 35 § 3 uSN, przewidując wyznaczenie sędziego do orzekania w innej izbie za jego zgodą, wskazuje, że może to nastąpić na „czas określony”, a w przypadku wyznaczenia do orzekania w innej izbie bez zgody sędziego stanowi o okresie wyznaczenia nie dłuższym niż 6 miesięcy w roku. Należy jednak pamiętać, że słowo „czas” stanowi również synonim słowa „okres”, wobec czego zdanie trzecie w art. 35 § 3 uSN posługujące się sformułowaniem „po upływie okresu wyznaczenia” obejmuje w istocie wypadek upływu czasu, na który nastąpiło wyznaczenie za zgodą sędziego.

Jest przy tym oczywiste, że w zdaniu pierwszym w § 3 art. 35 uSN użyte zostało słowo „czas” w znaczeniu „okres” ze względów językowych (uniknięcie niezręcznej zbitki pojęciowej „określony okres”). Odmienne podejście do wykładni art. 35 § 3 uSN zakładające, że powinność podejmowania czynności przez sędziego po zakończeniu wyznaczenia go do orzekania w innej izbie rozciąga się także na takie wyznaczenie go bez jego zgody, powodowałaby, że przepis ten jawiłby się jako oczywiście niezgodny z przepisami Konstytucji RP

gwarantującymi niezawisłość sędziowską (art. 178 ust. 1 Konstytucji RP) oraz nieprzenoszalność sędziego do innego sądu bez orzeczenia sądu (art. 180 ust. 2 Konstytucji RP). Interpretacja taka stwarzałaby również okazję do oczywistych nadużyć mogących polegać przykładowo na tym, że w okresie wyznaczenia sędziego do orzekania w innej izbie bez jego zgody przydzielono by mu tak dużą liczbę spraw, że podejmowanie w nich czynności do ich zakończenia po upływie czasu wyznaczenia wypełniałoby całkowicie jego możliwości orzecznicze i tym samym uniemożliwiałoby mu wykonywanie czynności w jego macierzystej izbie po zakończeniu wyznaczenia. Ryzyko takie istnieje, gdyż w art. 35 uSN brak ustawowych regulacji co do przydzielania spraw sędziemu wyznaczonemu do orzekania w innej izbie.

W związku z tym, wobec faktu, że Sędzia Sądu Najwyższego Dawid Miąsik miałby orzekać w niniejszej sprawie już po upływie czasu, na który wyznaczono go do orzekania w Izbie Cywilnej Sądu Najwyższego, należało przyjąć, że nie jest on uprawniony do orzekania w niniejszej sprawie w Izbie Cywilnej.

Do odmiennego wniosku należałoby dojść tylko wtedy, gdyby Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego wydał zarządzenia o wyznaczeniu sędziego do rozpoznania niniejszej sprawy zgodnie z art. 35 § 3 zd. 1 uSN, do czego jednak przed wydaniem niniejszego postanowienia nie doszło.

Gdyby sędzia Sądu Najwyższego Dawid Miąsik zdecydował się orzekać w niniejszej sprawie bez takich zarządzeń, skutkowałoby to nieważnością postępowania przed Sądem Najwyższym stanowiącą podstawę jego wznowienia, o której mowa w art. 401 pkt 1 *in principio* k.p.c.

Mimo że Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego zarówno przed, jak i po wydaniu zarządzenia nr 23/2023, nie występował do sędziego Sądu Najwyższego Dawida Miąsik o wyrażenie zgody na wyznaczenie do rozpoznania spraw w Izbie Cywilnej Sądu Najwyższego oraz niezależnie od tego, czy sprawy wyznaczone w wykonaniu tego zarządzenia mieszczą się w zakresie kompetencji merytorycznych tego sędziego, z uwagi na troskę o interes stron oraz dobro wymiaru sprawiedliwości, sędzia Sądu Najwyższego Dawid Miąsik wyraził w trakcie posiedzenia zgodę na rozpoznanie przydzielonych mu spraw. Zgoda taka

- w obliczu niekonstytucyjności art. 35 § 3 uSN - nie jest jednak wystarczająca do uznania składu sądu ukonstytuowanego na podstawie samego zarządzenia Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego nr 23/2023 za skład sądu ustanowiony zgodnie z ustawą, dlatego konieczne jest według Sądu Najwyższego w obecnym składzie zainicjowanie przez Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Cywilnej procedury wyznaczenia sędziego Sądu Najwyższego Dawida Miąsik do orzekania w tej konkretnej sprawie za jego zgodą.

W tych okolicznościach należało przyjąć, że skład Sądu Najwyższego wyznaczony do rozpoznania niniejszej sprawy był nieprawidłowy i zachodzi konieczność jego zmiany, celem zapewnienia jego zgodności z przepisami prawa.

Z tych względów, Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Władysław Pawlak

Dawid Miąsik

Roman Trzaskowski

(K.L.)

[r.g.]